

Näyttötutkinnon perusteet

**PUUTAVARAN
AUTOKULJETUKSEN
AMMATTITUTKINTO
2008**

Dno **27/011/2008**

MÄÄRÄYS **Velvoittavana
noudatettava**

Päivämäärä **25.8.2008**

Voimassaoloaika
1.10.2008 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta
määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998 13 § 2 mom

Kumoaa määräyksen **35/011/2003,**
5.9.2003

PUUTAVARAN AUTOKULJETUKSEN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallitus on päättänyt puutavaran autokuljetuksen ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.10.2008 lukien toistaiseksi. Ennen tämän määräyksen voimaantuloa aloitetut tutkintasuoritukset voidaan saattaa loppuun perusteiden dno 35/011/2003 mukaisesti 30.9.2010.

Tutkintotoimikunta ja tutkinnon järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Järjestettäessä näyttötutkintoon valmistavaa koulutusta koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus suorittaa näyttötutkinto.

Pääjohtaja

Timo Lankinen

Eriyisiasiantuntija

Pekka Tauriainen

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINNOT	7
1 §	Näyttötutkintojen järjestäminen	7
2 §	Näyttötutkinnon suorittaminen	7
3 §	Näyttötutkinnon perusteet	7
4 §	Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa	8
5 §	Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa	8
6 §	Todistukset	9
7 §	Näyttötutkintoon valmistava koulutus	9
2	Luku	
	PUUTAVARAN AUTOKULJETUKSEN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	10
1 §	Tutkinnon osat	10
3	Luku	
	PUUTAVARAN AUTOKULJETUKSEN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	11
	PAKOLLISET OSAT	11
1 §	Ajoneuvotekniikka	11
	a) Ammattitaitovaatimukset	11
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	11
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	13
2 §	Kuljetustekniikka	14
	a) Ammattitaitovaatimukset	14
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	14
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	16
3 §	Puutavaravarastotyöt	17
	a) Ammattitaitovaatimukset	17
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	17
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	18
4 §	Lainsäädännön tunteminen	18
	a) Ammattitaitovaatimukset	18
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	18
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	20

5 § Kuljetusalan perustason ammattipätevyys	20
a) Ammattitaitovaatimukset	20
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	20
c) Ammattitaidon osoittamistavat	24
 VAPAAVALINTAINEN OSA	 24
6 § Yrittäjäys	24

NÄYTTÖTUTKINNOT

1 § Näyttötutkintojen järjestäminen

Opetushallituksen asettamat, työnantajien, työntekijöiden, opettajien ja tarvittaessa itsenäisten ammatinharjoittajien edustajista koostuvat tutkintotoimikunnat vastaavat näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta sekä antavat tutkintotodistukset. Tutkintotoimikunnat tekevät sopimuksen näyttötutkintojen järjestämisestä koulutuksen järjestäjien ja tarvittaessa muiden yhteisöjen ja säätiöiden kanssa. Näyttötutkintoja ei saa järjestää ilman voimassa olevaa, tutkintotoimikunnan kanssa solmittua järjestämissopimusta.

2 § Näyttötutkinnon suorittaminen

Näyttötutkinto suoritetaan osoittamalla hyväksytysti tutkinnon perusteissa vaadittu osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työssä ja toiminnassa. Jokainen tutkinnon osa on arvioitava erikseen. Arvioinnin tekevät työnantajien, työntekijöiden ja opetusalan edustajat yhdessä. Aloilla, joilla itsenäinen ammatinharjoittaminen on tyypillistä, myös tämä taho otetaan huomioon arvioijien valinnassa. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta. Tutkintotodistus voidaan antaa, kun kaikki tutkinnon suorittamiseksi määrätyt tutkinnon osat on suoritettu hyväksytysti.

3 § Näyttötutkinnon perusteet

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkintoon kuuluvat osat ja mahdollisesti niistä muodostuvat osaamisalat, tutkinnon muodostuminen, kussakin tutkinnon osassa vaadittava ammattitaito, arvioinnin perusteet (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja ammattitaidon osoittamistavat.

Tutkinnon osa muodostaa ammatin osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Tutkinnon osissa määritellyissä ammattitaitovaatimuksissa keskitytään ammatin ydintoimintoihin, toimintaprosessien hallintaan ja kyseessä olevan alan ammatikäytäntöihin. Niihin sisältyvät myös työelämässä yleisesti tarvittavat taidot, esimerkiksi sosiaaliset valmiudet.

Arvioinnin kohteet ja kriteerit on johdettu ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteilla ilmaistaan ne osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota. Kohteiden määrittäminen helpottaa myös ammattitaidon arviointia asianomaisesta työtoiminnasta. Arvioinnin tulee kattaa kaikki tutkinnon perusteissa määritellyt arvioinnin kohteet. Arvioinnin kriteerit määrittelevät hyväksyttävän suorituksen laadullisen ja määrällisen tason.

Ammattitaidon osoittamistavat sisältävät tutkinnon suorittamiseen liittyviä tarkentavia ohjeita. Ammattitaito osoitetaan pääsääntöisesti todellisissa työtehtävissä ja toimissa. Ammattitaidon osoittamistavat voivat sisältää mm. ohjeita siitä, kuinka tutkintosuoritusta voidaan tarvittaessa täydentää, jotta kaikki ammattitaitovaatimukset tulevat kattavasti osoitetuiksi.

4 § Henkilökohtaistaminen näyttötutkinnossa

Henkilökohtaistamisesta Opetushallitus on antanut erillisen määräyksen.

5 § Ammattitaidon arviointi näyttötutkinnossa

Ammattitaidon arvioinnissa tulee perusteellisesti ja huolellisesti tarkastella sitä, miten tutkinnon suorittaja on osoittanut osaavansa sen, mitä tutkinnon perusteissa ko. tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksissa edellytetään. Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä. Vain yhden menetelmän käytöllä ei välttämättä saada luotettavaa tulosta. Arvioinnissa otetaan huomioon ala- ja tutkintokohtaiset erityispiirteet tutkinnon perusteiden mukaisesti. Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat ehdottavat dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta. Lopullisen päätöksen aiemmin osoitetun ja luotettavasti selvitetyn osaamisen tunnustamisesta tekee tutkintotoimikunta.

Ammattitaidon arviointi on prosessi, jossa arviointiaineiston keräämisellä ja arvioinnin dokumentoinnilla on keskeinen merkitys. Työelämän sekä opettajien edustajat tekevät kolmikantaisesti huolellisen ja monipuolisen arvioinnin. Jokaisen tutkinnon suorittajan tulee selvästi saada tietoonsa arvioinnin perusteet. Tutkinnon suorittajalle on annettava mahdollisuus suoritustensa itsearviointiin. Näyttötutkinnon järjestäjä laatii arvioinnin kohteena olevan tutkinnon osan suorittamisesta arviointipöytäkirjan, jonka arvioijat allekirjoittavat. Tutkinnon suorittajalle tämän jälkeen annettava palaute on osa hyvää arviointiprosessia. Lopullisen päätöksen arvioinnista tekee tutkintotoimikunta.

Arvioijat

Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivilla henkilöillä tulee olla hyvä ammattitaito ko. näyttötutkinnon alalta. Tutkintotoimikunta ja näyttötutkinnon järjestäjä sopivat arvioijista näyttötutkintojen järjestämissopimuksessa.

Arvioinnin oikaisu

Tutkinnon suorittaja voi lainsäädännön mukaisen määräajan puitteissa pyytää arvioinnin oikaisua tutkintotoimikunnalta, jonka toimialaan ja -alueeseen kyseessä

oleva tutkinto kuuluu. Kirjallinen oikaisupyyntö osoitetaan tutkintotoimikunnalle. Tutkintotoimikunta voi arvioijia kuultuaan velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin. Arviointia koskevasta oikaisuvaatimuksesta annettuun tutkintotoimikunnan päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla.

6 § Todistukset

Tutkintotodistuksen ja todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta antaa tutkintotoimikunta. Todistuksen valmistavaan koulutukseen osallistumisesta antaa koulutuksen järjestäjä. Opetushallitus on antanut määräyksen todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Näyttötutkinnon osan tai osien suorittamisesta annetaan todistus silloin, kun näyttötutkintoon osallistuva sitä pyytää. Tutkintotodistuksen ja myös todistuksen tutkinnon osan tai osien suorittamisesta allekirjoittavat tutkintotoimikunnan edustaja ja näyttötutkinnon järjestäjän edustaja.

Opetushallituksen hyväksymään ammattikirjaan tehty merkintä näyttötutkinnon suorittamisesta on tutkintotodistukseen rinnastettava todistus näyttötutkinnon suorittamisesta. Näyttötutkinnon järjestäjä hankkii ja allekirjoittaa ammattikirjan. Ammattikirja on näyttötutkinnon suorittajalle maksullinen.

7 § Näyttötutkintoon valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin valmistavan koulutuksen yhteydessä. Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti. Koulutus ja tutkintotilaisuudet on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Näyttötutkintoon valmistavaan koulutukseen osallistuvalla tulee osana koulutusta järjestää mahdollisuus osallistua tutkintotilaisuuksiin ja suorittaa näyttötutkinto.

2 Luku

PUUTAVARAN AUTOKULJETUKSEN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Puutavaran autokuljetuksen ammattitutkinto koostuu viidestä pakollisesta tutkinnon osasta. Lisäksi tutkinnon suorittajalla on mahdollisuus suorittaa yksi vapaavalintainen osa. Tutkintoon osallistujalla tulee olla CE-ajoneuvoluokan ajo-oikeus ja -kortti. Mikäli tutkinnon suorittaja ei osallistu valmistavaan koulutukseen, hänellä tulee olla kuorma- ja linja-autonkuljettajia koskevan lain 273/2007 ja asetuksen 640/2007 mukainen kuljettajan perustason ammattipätevyys, tai hänellä on sitä vastaava voimassa oleva ammattipätevyys.

Pakolliset osat ovat

- Ajoneuvotekniikka
- Kuljetustekniikka
- Puutavaravarastotyöt
- Lainsäädännön tunteminen
- Kuljetusalan perustason ammattipätevyys

Pakollisten tutkinnon osien lisäksi tai erillisenä osatutkintona tutkinnon suorittaja voi suorittaa vapaavalintaisen yrittäjyysosan

- Yrittäjyys.

PUUTAVARAN AUTOKULJETUKSEN AMMATTITUTKINNOSSA
VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

PAKOLLISET OSAT

1 § Ajoneuvotekniikka

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee puutavara-ajoneuvon hallinta- ja lisälaitteet.</p>	<p>Puutavara-ajoneuvon hallintalaitteet Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee puutavara-ajoneuvon hallinta- ja lisälaitteet niin hyvin, että pystyy varmistamaan ajoneuvon turvallisen ja taloudellisen käsittelyn. <p>Puutavara-ajoneuvon lisälaitteet Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää puutavaranosturin rakenteen ja lisälaitteet siten, että osaa ottaa huomioon niiden mahdollisuudet ja rajoitteet työssä • ymmärtää ajoneuvotietokoneen toimintaperiaatteen ja merkityksen puutavaran ajossa • tietää yleisimmät kuormansidontavälineet ja ymmärtää niiden merkityksen liikenneturvallisuudelle • tietää ketjujen ja hiekoittimien käyttötavat.
<p>Tutkinnon suorittaja tietää puutavara-ajoneuvojen erilaiset rakenteet, ominaisuudet ja käyttötarkoituksen.</p>	<p>Puutavara-ajoneuvojen rakenne ja käyttö Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee erityyppiset puutavara-ajoneuvot sekä niiden käyttötarkoituksen. <p>Puutavara-ajoneuvojen ominaisuudet Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää puutavara-ajoneuvojen

	<p>erityisominaisuudet, kuten kuormatilan varustelu, ajoneuvon vetotapa, moottorin teho ja erilaisten apuvälineiden käyttö sekä niiden merkityksen työhön</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa tulkita rekisteriotetta oikein ajoneuvon ominaisuuksien selvittämiseksi.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa huolehtia puutavara-ajoneuvon toimintakunnosta.</p>	<p>Ennakoiva huolto Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää ennakoivan huollon merkityksen puutavara-ajoneuvon käyttövarmuuteen ja kokonaistalouteen • tekee käyttövarmuuden ja kokonaistalouden kannalta merkittävät ennakoivat päivittäiset tarkistukset. <p>Vahingon torjunta Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa tehdä ensisammutuksen • huolehtii palo- ja öljyntorjuntavälineiden kunnosta. <p>Päivittävät, viikoittaiset ja määräaikaishuollot Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • seuraa huolto-ohjelmaa ja huolehtii huoltosuunnitelman toteutumisesta sekä ajoneuvon että lisälaitteiden osalta • osaa tehdä ajoneuvon päivittävät ja viikoittaiset huollot käyttöohje- ja huoltokirjan mukaisesti käyttäen puutavara-ajoneuvon huollossa yleisesti käytettäviä korjaamotyövälineitä • noudattaa huolloissa työjärjestystä ja oikeita työmenetelmiä sekä ammattilaisen huolellisuutta ja nopeutta. <p>Puutavara-ajoneuvon korjaus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa vaihtaa yleisimmin käsityövälinein vaihdettavat varaosat

	<ul style="list-style-type: none"> • tunnistaa ja paikallistaa puutavara-ajoneuvon tyypilliset viat sekä määrittelee niiden korjaustoimet ja korjauksen kiireellisyyden • osaa määritellä lisävaurioriskin korjauksissa ja korjausajankohdan määrittelyssä • noudattaa vianmäärityksessä ja korjauksissa oikeaa työjärjestystä ja työmenetelmää sekä tekee työn ammattilaisen huolellisuudella ja nopeudella.
<p>Tutkinnon suorittaja huolehtii terveydestä ja turvallisuudesta puutavara-ajoneuvojen huolloissa ja korjauksissa.</p>	<p>Ympäristövaatimuksien noudattaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • huolehtii työssä syntyvistä jätteistä säädöksiä, määräyksien ja ohjeiden mukaisesti • osaa huolehtia kuljettajalle kuuluvista ympäristövahingon jälkitoimenpiteistä. <p>Turvallisuus ja ergonomia Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa määritellä puutavara-ajoneuvon liikenneturvallisuuden ja -kelpoisuuden ammattilaisen huolellisuudella ja nopeudella • osaa tarkistaa puutavara-ajoneuvon varusteiden toimivuuden turvallisuusnäkökohdat huomioiden • osaa käyttää puutavara-ajoneuvossa käytettäviä erityisvarusteita turvallisesti • noudattaa huolloissa ja korjauksissa terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä säädöksiä, määräyksiä ja ohjeita • osaa antaa perusensiavun itselleen ja muille.

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito osoitetaan työmaoiloissa tarkistamalla puutavara-ajoneuvon tie- liikennekelpoisuus sekä tekemällä puutavara-ajoneuvon päivittäiset ja viikkohuollot. Tässä tutkinnon osassa painotetaan tieliikennekelpoisuuteen ja toimintakunnon

ylläpitämiseen liittyvää osaamista. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida tutkintosuorituksessa osoittaa, tarkennetaan suoritusta haastattelujen, tehtävien, raporttien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

2 § Kuljetustekniikka

Tähän tutkinnon osaan sisältyy kuorma- ja linja-autonkuljettajien ammatti-pätevyyttä koskevan lain 273/2007 ja asetuksen 640/2007 mukainen jatkokoulutus.

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja osaa tarkistaa ajoneuvoyhdistelmän liikenne-kelpoisuuden.</p>	<p>Puutavara-ajoneuvon kunto Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää puutavara-ajoneuvo-yhdistelmän ja sen lisälaitteiden liikennekelpoisuuden vaatimukset • ymmärtää ajoneuvoyhdistelmän kunnan merkityksen liikenne-turvallisuudelle ja osaa keskeyttää ajon tarvittaessa • osaa tehdä lähtö- ja loppu-tarkastukset.
<p>Tutkinnon suorittajan osaa kuljettaa puutavara-ajoneuvoa.</p>	<p>Puutavara-ajoneuvon kuljettaminen Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää kuljettajan mahdollisuudet vaikuttaa liikenne-turvallisuuteen • käsittelee ajoneuvoa liikenne-turvallisesti ennakoivaa ja talou-dellista ajotapaa noudattaen kaikissa tie- ja liikenneoloissa • osaa käyttää ajoneuvotietokonetta niin, että hän löytää oikealle puu-tavaravarastolle ja kuormaa oikeaa puutavaralajia • osaa toimia puutavara-auto-kuljetuksen erikoistilanteissa, kuten auton juuttuessa, liukuesteiden laitossa ja telauksen teossa.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa kuormata puutavaraa puutavara-ajoneuvoon.</p>	<p>Puutavaranoistin käyttö ja kuormaus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa laittaa ajoneuvon ja

	<p>puutavaranosturin lastauskuntoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa kuormata puutavara-ajoneuvon tehokkaasti, työturvallisesti ja oikein ottaen huomioon kuormattavan puutavaralajin ja varaston vaikeusasteen • osaa lastata puutavara-ajoneuvon niin, että ajoneuvossa voidaan kuljettaa ajoneuvokohtainen tieliikennelain mukainen maksimikuorma • osaa käyttää erilaisia puutavara-kuorman punnituslaitteita, kuten kuormausvaakaa • varmistaa puutavarakuorman ja viimeistelee ajoneuvon ennen tieliikenteeseen lähtöä. <p>Työturvallisuus ja ympäristötekijät Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • noudattaa työturvallisuusohjeita ja määräyksiä puutavaran kuormauksessa puutavaravarastolla työskennellessään • ottaa huomioon ympäristötekijät, kuten keliolot, varastotien kunnan ja tien siivouksen.
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee puutavara-auton kuljettajalle kuuluvat asiakaspalvelutilanteet sekä tuntee laatu- ja ympäristöjärjestelmiä.</p>	<p>Asiakaspalvelu Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • antaa omalla olemuksellaan ja käyttäytymisellään sekä tehtävien tunnollisella tekemisellä hyvän kuvan asiakaspalveluhalusta, tehtävien tehokkaasta suorittamiskyvystä ja kehittämiskyvystä • tietää puutavara-autoyrityksen kannattavan toiminnan periaatteet ja hyvän työntekijän merkityksen yrityksen menestymiselle. <p>Laatu- ja ympäristöjärjestelmät Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa menetellä oikein palaute-

	<p>raportin saatuaan ja tietää korjaavien toimenpiteiden merkityksen yrityksen laadun kehittämisessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää hyvän yhteistyön ja hyvien asiakassuhteiden merkityksen toiminnan jatkuvuudelle • tietää osuutensa laatujärjestelmässä ja sen kehittämisessä.
--	--

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja siinä vaadittavat tiedot ja taidot osoitetaan kuljettamalla puutavaraa puutavara-ajoneuvolla metsävarastolta välivarastolle tai tehtaalle. Tässä tutkinnon osassa painotetaan tieliikennekelpoisuuteen, puutavara-ajoneuvon kuljettamiseen sekä ajoneuvon kuormaukseen liittyvää osaamista. Hyväksytty suoritus on itsenäinen, lähes virheetön ja vastaa ammattimiehen tasoa. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida tutkintosuorituksessa osoittaa, tarkennetaan suoritusta haastattelujen, tehtävien, raporttien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

Tämän tutkinnon osaan liittyvän koulutuksen järjestämisessä sekä ammattitaidon osoittamisessa ja arvioinnissa otetaan huomioon kuorma- ja linja-autonkuljettajia koskeva laki 273/2007 ja asetus 640/2007. Ammattipätevyyttä koskevan jatkokoulutuksen järjestämiselle tulee olla kansallisen valvovan viranomaisen lupa. Ajoneuvohallintokeskus vahvistaa jatkokoulutuksessa käytettävän koulutusohjelman. Jatkokoulutusta annetaan kuljettajan tehtävän kannalta keskeisissä perustason ammattipätevyyskoulutukseen sisältyvissä oppiaineissa. Jatkokoulutuksessa annetaan kuitenkin aina opetusta turvallisen, taloudellisen ja ympäristöystävällisen ajotavan vahvistamiseksi. Tutkinnon suorittajan aiemmat hyväksytyt jatkokoulutussuoritukset otetaan huomioon tutkintosuorituksen henkilökohtaistamisessa. Jatkokoulutusta voidaan suorittaa soveltuvin osin myös muiden tutkinnon osien yhteydessä.

3 § Puutavaravarastotyöt

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee ja osaa hyödyntää puutavaran paikantamisjärjestelmiä.</p>	<p>Ajoneuvotietokone Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• osaa käyttää ajoneuvotietokonetta• hallitsee kuljetuksenohjausjärjestelmän periaatteet• hallitsee varastokirjanpidon• osaa tulkita kuljetusmääräyksiä• tunnistaa ja osaa paikantaa puutavaraerät.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa varastoida ja mitata puutavaraa.</p>	<p>Puutavaralajit Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• tietää yleisimpien puutavaralajien käyttötarkoituksen• tunnistaa yleisimmät puutavaralajit sekä tuntee niiden laatuvaatimukset ja lajittelutarpeen. <p>Puutavaravarastot Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• tuntee puutavaravarastoinnin yleiset periaatteet sekä niihin liittyvät säädökset ja määräykset• osaa suunnitella ja järjestää puutavaravaraston toimivaksi kokonaisuudeksi. <p>Puutavaran mittaus ja luovutus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none">• tietää kehysmittauksen, painotannon ja kuormainvaakamittauksen periaatteen• osaa mitata kuorman tai pinon kehysmitan sekä muuntaa sen kiintokuutioksi ja tonneiksi• tietää vastaanottotodistuksen merkityksen puutavaran loppumittauksen ja työmittauksen kannalta• osaa arvioida puutavaraerän jäämämäärän varastorekisteriä varten ja tehdä puutavaraerän tai -kaupan päättämisen.

<p>Tutkinnon suorittaja osaa tehdä vastaanottotoiminnot.</p>	<p>Toiminta sahalla, tehtaalla tai välivarastolla</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää työturvallisuus käytännöt eri toimipaikoissa • osaa tehdä puutavara-autonkuljettajalle kuuluvat puutavaran vastaanottotoiminnot • osaa selvittää uuden toimituspaikan varastointitoiminnot.
--	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja siinä vaadittavat tiedot ja taidot osoitetaan joko kuljetus- tekniikkaosion yhteydessä tai suunnittelemalla ja tekemällä puutavaran väli- tai vastaanottovarastoinnin. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida tutkintosuorituksessa osoittaa, tarkennetaan suoritusta haastattelujen, tehtävien, raporttien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

4 § Lainsäädännön tunteminen

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee kuljettajan työaikoihin liittyvän lainsäädännön sekä hallitsee työaikoihin liittyvän dokumentoinnin.</p>	<p>Ajo- ja lepoaika-asetus</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää työaikalain sekä ajo- ja lepoaika-asetuksen vaatimukset puutavaran autokuljetuksessa • ymmärtää työaikoihin liittyvän lainsäädännön tarkoituksen • osaa käyttää ajo- ja lepoaikka rekisteröiviä laitteita • tekee työaikoihin liittyvät dokumentoinnit säädösten ja määräysten mukaisesti normaali- ja poikkeustapauksissa, kuten piirturihäiriötilanteessa.
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee puutavaran kuljetuksia koskevat yleiset määräykset ja ohjeet.</p>	<p>Tieliikennelaki</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää tieliikennelain tarkoituksen • osaa kuljettaa ajoneuvoa tiellä määräysten ja säädösten mukaisesti

	<ul style="list-style-type: none"> • tietää puutavaran kuljetuksia koskevat yleiset määräykset ja ohjeet, kuten puutavaran lastaukseen ja auton näkymiseen liittyvän ohjeistuksen eri tieluokilla • hallitsee ajoneuvoyhdistelmän kytkentään ja pysäköintiin liittyvät keskeiset säädökset ja turvamääräykset ja osaa soveltaa niitä työtehtävässään • osaa valita kuljetustehtävälle soveltuvimman reitin.
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee ylikuormalain sekä ajoneuvon mittoihin liittyvät säädökset, määräykset ja ohjeet.</p>	<p>Ylikuormamaksulaki Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää mittoja ja painoja sekä ylikuormamaksulakia koskevan lainsäädännön. <p>Mitat ja painot Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää puutavara-auton suurimmat sallitut mitat sekä niiden moduulimitat ja painot • tietää erityyppiset puutavaraajoneuvot.
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee puutavara-autokuljetuksia koskevat työturvallisuuteen ja terveyteen liittyvät lait, asetukset ja säädökset.</p>	<p>Työturvallisuus Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • ymmärtää työturvallisuuteen ja terveyteen liittyvien lakien tarkoituksen ja keskeiset sisällöt • tietää yksintyöskentelyyn liittyvät turvatoimet • tietää työturvaohjeet puutavaranosturin käytöstä.
<p>Tutkinnon suorittaja osaa toimia työntekijän oikeuksien ja velvollisuuksien mukaisesti.</p>	<p>Työntekijän oikeudet ja velvoitteet Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää työntekijän ja työnantajan vastuut ja velvoitteet puutavaran autokuljetuksessa • tietää puutavaran autokuljetusta koskevien lakien noudattamisen merkityksen itselleen ja puutavara-autoyrittäjälle

	<ul style="list-style-type: none"> • tietää yleisimmät työnteon rajoitukset puutavaran kuljetuksissa • tietää alalla noudatettavan työehtosopimuksen.
--	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja siinä vaadittavat tiedot ja taidot osoitetaan joko muiden tutkinnon osien yhteydessä tai erillisellä näytöllä. Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida tutkintosuorituksessa osoittaa, tarkennetaan suoritusta haastattelujen, tehtävien, raporttien ja muiden luotettavien menetelmien avulla.

5 § Kuljetusalan perustason ammattipätevyys

Tämä tutkinnon osa suoritetaan kuorma- ja linja-autonkuljettajia koskevan lain 273/2007 ja asetuksen 640/2007 perustason ammattipätevyysvaatimusten mukaisesti.

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon suorittaja hallitsee turvallisuussääntöihin perustuvan järkevän ajokäyttäytymisen parantamisen.</p>	<p>Tekniikan hallinta</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • tuntee voimansiirron käyttöön liittyvät auton moottorin ominaisuudet voimansiirron käytön optimoimiseksi • tuntee vääntömomenttiin, tehoon ja moottorin ominaiskulutuksiin liittyvät kaaviot, käyntinopeusmittarin optimi käytön sekä vaihteiston välityssuhteeseen liittyvät kaaviot • tuntee hallintalaitteiden tekniset ominaisuudet ja toiminnan ajoneuvon hallitsemiseksi, kulumisen minimoimiseksi ja toimintahäiriöiden ennalta ehkäisemiseksi • tuntee jarrupiirien erityisominaisuudet, jarrujen ja hidastinten käyttörajoitukset, jarrujen ja hidastimen yhteiskäytön, nopeuden ja vaihteiston välityssuhteen yhteyden parantamisen, ajoneuvon inertian hyödyntämisen, hidastus- ja jarrutuskeinojen käytön

	<p>alamäessä ja toimenpiteet toimintahäiriön varalle.</p> <p>Ajoneuvon hallinta Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> tietää ajoneuvon liikkeessä vaikuttavat voimat, vaihteiston välityssuhteiden käytön ajoneuvon kuorman ja tieprofiilin mukaan, ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän hyötykuorman määrittämisen, hyötytilavuuden määrittämisen, kuormituksen jakautumisen, akselin ylikuormituksen seuraukset, ajoneuvon vakauden ja painopisteen, pakkausten ja kuormalavojen tyypit, tärkeimmät lukitusta edellyttävät tavaraluokat, kiilaus- ja lukitusmenetelmät, lukitushihnojen käytön, lukituslaitteiden tarkistuksen, käsittelylaitteiden käytön sekä suojapeitteiden asettamisen ja poistamisen osaa optimoida polttoaineen käyttöä soveltamalla tekniikan hallinnan tietotaitoa osaa kuormittaa ajoneuvon turvallisuussääntöjen ja ajoneuvon tarkoituksenmukaisen käytön mukaisesti.
<p>Tutkinnon suorittaja tuntee tieliikenteen sosiaalisen ympäristön ja siihen liittyvän säännösten, tuntee tavarankuljetusta koskevan säännösten sekä hallitsee säännösten soveltamisen.</p>	<p>Kuljetusalan enimmäistyöajat Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> tietää kuljetusalan enimmäistyöajat, asetusten (ETY) nro 3820/85 ja (ETY) nro 3821/85 periaatteet, soveltamisen ja seuraukset sekä seuraamukset ajopiirturin käyttämättä jättämisestä, virheellisestä käytöstä tai väärentämisestä. <p>Tieliikenteen sosiaalinen ympäristö Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> tuntee tieliikenteen sosiaalisen ympäristön: kuljettajan oikeudet ja

	<p>velvollisuudet perustason ammatti-pätevyyden ja jatkokoulutuksen osalta.</p> <p>Tavarankuljetusta koskeva säännöstö</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> tuntee tavarankuljetusta koskevaa säännöstöä: kuljetusluvut, tavarankuljetusta koskevien vakio-sopimusten velvoitteet, kuljetus-sopimukseen kuuluvien asiakirjojen laadinnan, kansainväliset kuljetus-luvat, tavarankansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta tehdyn yleis-sopimuksen (CRM-sopimuksen) velvoitteet, kansainvälisen rahti-kirjan laadinnan, rajanylityksen, huolitsijat sekä tavaroiden mukana olevat erityisasiakirjat.
<p>Tutkinnon suorittaja tiedostaa kuljetusalan terveyteen liittyvät riskit sekä hallitsee tie- ja ympäristö-turvallisuuden, palvelun ja logistiikan.</p>	<p>Terveys</p> <p>Tutkinnon suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> tiedostaa liikenteeseen ja työtapaturmiin liittyvät riskit: kuljetusalan työtapaturmien tyypit, tieliikenteen onnettomuustilastot, raskaiden ajoneuvojen ja linja-autojen osallisuuden onnettomuuksiin, inhimilliset, aineelliset ja taloudelliset seuraukset tietää fyysisen ja henkisen suorituskyvyn merkityksen pystyy ehkäisemään fyysiset riskit, tiedostaa fyysisen ja henkisen suorituskyvyn merkityksen sekä tietää terveellisen ja tasapainoisen ruokavalion periaatteet, alkoholin vaikutukset, lääkkeet ja muut käyttäytymiseen vaikuttavat aineet, väsymyksen ja stressin oireet, syyt ja vaikutukset sekä työn ja levon perusrytmin keskeisen merkityksen.

Tie- ja ympäristöturvallisuus

Tutkinnon suorittaja

- pystyy ennaltaehkäisemään rikollisuutta ja salamatkustajien kuljetusta: tietää yleisen informaation, seuraukset kuljettajien kannalta, torjuntatoimenpiteet, tehtävät tarkastukset ja kuljettajien vastuuseen liittyvän lainsäädännön
- osaa arvioida hätätilanteita ja tietää toiminnan hätätilanteessa: tilanteen arviointi, tilanteen pahenemisen estäminen, avun kutsuminen paikalle, loukkaantuneiden auttaminen ja ensiavun antaminen, toimenpiteet tulipalon varalta, raskaan tavaraliikenteen ajoneuvossa olevien ja bussimatkustajien evakuoiminen, kaikkien matkustajien turvallisuudesta huolehtiminen, väkivaltatilanteissa toimiminen ja vahinkoilmoituksen laadinnan periaatteet.

Palvelu

Tutkinnon suorittaja

- osaa käyttäytyä yrityksen imagoa tukevalla tavalla ja ymmärtää kuljettajan työn laadun merkityksen yritykselle, kuljettajan eri roolit, kuljettajan työssään kohtaamat henkilöt, ajoneuvon kunnossapidon, työn organisoinnin sekä riidan kaupalliset ja taloudelliset seuraukset.

Tavarakuljetusten taloudellinen ympäristö ja markkinajärjestelmä

Tutkinnon suorittaja

- tuntee matkustajakuljetusten taloudellista ympäristöä ja markkinajärjestelmää, tietää tiekuljetukset suhteessa muihin kuljetusmuotoihin (raideliikenne, yksityisautot), tiekuljetusten eri

	toimintamuodot, maan rajojen ylittämisen (kansainvälinen liikenne) sekä matkustajayritysten päätyyppien organisaatiot.
--	--

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaito ja siinä vaadittavat tiedot ja taidot osoitetaan joko muiden tutkinnon osien yhteydessä tai erillisillä kokeilla tai näytöillä ottaen huomioon kuorma- ja linja-autonkuljettajia koskevan lain 273/2007 ja asetuksen 640/2007 vaatimukset.

Perustason ammattipätevyyden hankkimiseen sisältyy opetusta kaikissa tässä tutkinnon osassa luetelluissa oppi-aineissa. Tämän perustason ammattipätevyyteen liittyvän koulutustason keston on oltava 280 tuntia. Kunkin kuljettajan on saatava vähintään 20 tuntia henkilökohtaista ajo-opetusta asianomaisen luokan ajoneuvolla, joka täyttää vähintään ajokorttiasetuksen soveltamisesta annetun liikenneministeriön päätöksen 14 § tutkintoajoneuvoja koskevat vaatimukset.

Mikäli tämä tutkinnon osa suoritetaan nopeutettuna koulutuksena, tähän perustason ammattipätevyyttä koskevaan nopeutettuun koulutukseen on sisällytettävä opetusta kaikissa tässä tutkinnon osassa luetelluissa oppiaineissa. Sen keston on oltava 140 tuntia. Kunkin kuljettajan on saatava vähintään 10 tuntia henkilökohtaista ajo-opetusta asianomaisen luokan ajoneuvolla, joka täyttää vähintään ajokorttiasetuksen soveltamisesta annetun liikenneministeriön päätöksen 14 § tutkintoajoneuvoja koskevat vaatimukset.

Lain 273/2007 mukaiselle koulutukselle tulee olla kansallisen valvojan viranomaisen lupa. Ammattipätevyyden saamiseksi tulee suorittaa hyväksytysti kuorma-autonkuljettajia koskeva koulutus ja koe. Kokeen tulee sisältää vähintään yksi kysymys jokaista tavoitetta kohden.

VAPAAVALINTAINEN OSA

6 § Yrittäjyys

Edellisten osien lisäksi tai erillisenä osatutkintona tutkinnon suorittaja voi suorittaa vapaavalintaisen yrittäjyysosion. Erillisenä osatutkintona suoritettavan yrittäjyysosan suorituksesta aiheutuvista kustannuksista vastaa ensisijaisesti tutkinnon suorittaja.

Lain kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä (693/2006) mukaan tavaroiden kuljettaminen moottoriajoneuvolla tai liikennetraktorilla tiellä korvausta vastaan on ilman liikennelupaa kielletty lukuun ottamatta lain 7 §:ssä mainittuja kuljetuksia. Liikenneluvan saamisen edellytyksenä on mm. liikenneyrittäjäkurssin hyväksytty suoritus Ajoneuvohallintokeskuksen hyväksymässä oppilaitoksessa.

Kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) mukaan tulee liikennelupaa (yhteisölupa) hakevan uuden yrittäjän suorittaa Ajoneuvohallintokeskuksen valvonnan alainen, neljä viikkoa (140 opetustuntia) kestävä tavana-

liikenteen yrittäjäkurssi sekä läpäistä hyväksyttävien arvosanojen Ajoneuvohallintokeskuksen järjestämä koe.

Puutavara-autonkuljettajan ammattitutkinnossa ei määritellä valinnaiselle yrittäjyysosalle osaamisvaatimuksia. Tutkintotoimikunta tunnustaa yrittäjyysosan suorituksen liikenneyrittäjäkurssin hyväksytyllä suorittamisella.